

UUDISTUVA JA OSAAVA SUOMI 2021-2027 -OHJELMAN TUOTOS- JA TULOSINDIKAATTORIT (METODOLOGIA)

A) TOIMINTALINJOJEN 1-4 TUOTOS- JA TULOSINDIKAATTOREIDEN TAVOITETASOJEN TARKISTAMINEN

Ohjelman väliarvioinnin yhteydessä toteutettavassa ohjelmanmuutoksessa siirretään 14 % EAKR-toimintalinjojen 1-3 sekä 10 % ESR+ -toimintalinjan 4 rahoituksesta kahteen uuteen EAKR-toimintalinjaan/erityistavoitteeseen. Rahoituskehysten pieneneminen heijastuu myös ohjelmakauden alussa asetettuihin koko ohjelmakautta koskeviin tuotos- ja tulosindikaattoreiden tavoitetasoihin. Ohjelmakauden tässä vaiheessa on myös nähtävissä, että eräiden indikaattoreiden tähänastinen toteuma ei ole vastannut ennakoitua ja on odotettavissa, että niiden tavoitetasot ali- tai ylitoteutuvat ohjelmakauden loppuun mennessä, mikäli toteuma jatkuu samantahtisena. Uusien toimintalinjojen perustamisen myötä toteutettava ohjelmanmuutos tarjoaa mahdollisuuden tarkastella tavoitetasoja ei vain huomioiden rahoitussiirron vaikutus, vaan myös ennakoiden tähänastisen toteuman perusteella odotettavissa olevaa indikaattorien toteutumista.

Ohjelmavalmistelu yhteydessä tehdyt indikaattorivalinnat ja niiden tavoitetasojen määrittely on kuvattu vuonna 2022 laaditussa yleisasetuksen 17 artiklan mukaisessa metodologiakuvauksessa liitteineen. Taustalla olivat soveltuvien osin ohjelmakauden 2014-2020 kokemukset vastaavista indikaattoreista ja niiden syntyminen kustannuksista täydennettynä asiantuntija-arvioilla. Uudet erityistavoitteet (erityisesti poliittinen tavoite 2), erillinen kehittyneempien alueiden alueluokka sekä osin uudet indikaattorit vaikeuttivat tavoitetasojen asettamista. Ohjelmarakenne myös kasvatti asetettavien tavoitetasojen määrää; EAKR:ssä ja ESR+:ssa niiden yhteenlaskettu määrä nousee yli 300:n.

Nyt toteutettavassa indikaattoritavoitteiden tarkistuksessa käytetty menettely on EAKR:n tuotos- ja tulosindikaattoreiden (TL1-TL3) sekä ESR+:n (TL4) tuotosindikaattoreiden osalta yhteneväinen. ESR+:n tulosindikaattoritavoitteet on asetettu prosentuaalisina osuuksina eivätkä siten ole suoraan riippuvaisia taustalla olevista henkilömääristä, joten rahoituskehysten pieneneminen ei aiheuta tässä vaiheessa tarvetta tarkistaa tavoitetasoja.

Käytetyn menettelyn kuvaus

Tausta-aineistona on käytetty indikaattoreiden toteumia (sekä käynnissä olevat että päättyneet hankkeet) tilanteessa 9.9.2025 sekä vastaavasti saman ajankohdan toteutuneita julkisen rahoituksen maksatuksia hankkeille (liitteet 5b ja 5c). Tarkastelutasona on erityistavoitteet ja niiden alla alueluokat. Toteutuneet maksatukset on jaettu syntyneiden indikaattoritulosten yksikkömäärällä, jolloin on saatu yhden toteutuneen indikaattoriyksikön hinta kussakin erityistavoitteessa ja alueluokassa. Tämän jälkeen kunkin erityistavoitteen ja alueluokan uusi, ohjelmanmuutoksen jälkeinen julkisen rahoituksen kehys on jaettu ao. indikaattorin yksikkö hinnalla, jolloin on saatu laskennallinen uusi tavoitetaso, joka saavutettaisiin, mikäli kyseisen indikaattorin kertyminen etenisi samalla kustannustasolla ohjelmakauden loppuun asti. Tämä laskentatapa tuottaa sellaisenaan isoja poikkeamia alkuperäisiin tavoitetasoihin, eikä toisaalta huomioi mitenkään tavoiteasetannassa alun perin tehtyä selvitystyötä. Lisäksi tiedetään, että kaikki indikaattoritulokset eivät synny tasaisesti hankkeen elinkaaren aikana ja myös se, että ohjelmakauden aikaiset taloussuhdanteet vaikuttavat eri tavoin eri indikaattorien syntymiseen. Kun vielä huomioidaan, että ohjelman maksatuksista oli syyskuun alussa toteutunut vasta vajaa viidennes, nähtiin kaavamaisen laskennan ohjaavan sellaisenaan liian voimakkaisiin muutoksiin tavoitetasoissa.

Jotta myös ohjelmakauden alun taustatyö tulisi edelleen huomioiduksi, päädyttiin laskentamallia täydentämään siten, että laskettiin uuden laskennallisen tavoitetaso ja alkuperäisen tavoitetaso (jossa huomioitu rahoitussiirron vaikutus) erotus, ja huomiottiin se 50 %:sesti lisäten muutos em. alkuperäiseen tavoitteeseen, jossa on ensin huomioitu rahoitussiirron vaikutus.

Tämä pehmennetty laskentamalli tasoitti ali- ja ylitoteumia, mutta havaittiin edelleen eräiden indikaattorien osalta ongelmalliseksi seurantakomitean sihteeristön ja muiden asiantuntijoiden tarkastelussa. Viime vaiheessa tarkastelua täsmennettiin vielä seuraavien indikaattorien osalta:

- EAKR:n tuotosindikaattorin RCO07 (Yhteisiin tutkimushankkeisiin osallistuvat tutkimusorganisaatiot) osalta huomioidaan vain 25 % muutoksesta, sillä on oletettavaa, että valtaosa potentiaalisista tutkimusorganisaatioista on jo mukana ohjelmatyössä (lasketaan mukaan vain kerran/erityistavoite)
- EAKR:n tuotosindikaattoreiden RCO26 (Ilmastomuutokseen sopeutumisiksi rakennettu tai parannettu vihreä infrastruktuuri) sekä NO05 (Yritykset yhteistyössä tutkimuslaitosten kanssa) osalta tavoitetasoksi asetetaan 50 % uudesta tavoitteesta, sillä laskentatavan tuottama tavoitetaso asettuisi molempien osalta epärealistisen korkeaksi suhteessa tulevien vuosien näkymiin
- EAKR:n tulosindikaattorin RCR03 (Tuote- tai prosessi-innovaatioita toteuttavat pienet ja keskisuuret yritykset) osalta huomioidaan vain 25 % muutoksesta, sillä on oletettavaa, että huomattava osa tuote- ja prosessi-innovaatioita tekevistä pk-yrityksistä on jo mukana ohjelmatyössä
- EAKR:n tulosindikaattorien NR06 (Yrityksissä säästetty energia) ja RCR29 (Arvioidut kasvihuonekaasupäästöt) osalta muutoksesta on huomioitu 75 %, sillä muutoksen suuruusluokan nähtiin olevan varsin realistinen suhteessa tulevien vuosien näkymiin
- ESR+:n tuotosindikaattoreiden EECO02 (Työttömät, mukaan lukien pitkäaikaistyöttömät)/kehittyneet alueet sekä NO07 (alle 30-vuotiaat)/siirtymäalueet, joissa erotuksesta on huomioitu vain 25 %, sillä ko. alueluokissa toteuma poikkesi olennaisesti kahdesta muusta alueluokasta ja toteuma-aste olisi kehittynyt väärään suuntaan jos muutoksesta olisi huomioitu isompi osuus)
- ESR+n tuotosindikaattorin EECO18 (Tuettujen julkishallintojen tai julkisten palvelujen lukumäärä) osalta erotuksesta on kaikissa erityistavoitteissa ja alueluokissa huomioitu 75 %, sillä muutoksen suuruusluokan nähtiin olevan varsin realistinen suhteessa tulevien vuosien näkymiin
- ESR+:n tuotosindikaattorin EECO05 (Työlliset, mukaan lukien itsenäiset ammatinharjoittajat), osalta erotus on huomioitu kokonaisuudessaan
- lisäksi EAKR:n tuotosindikaattorin RCO04 (Muuta kuin rahoitustukea saaneet yritykset) sekä tulosindikaattorin RCR19 (Yritykset, joilla on suurempi liikevaihto) toteumatietoja ei ole toistaiseksi saatavissa, joten niiden osalta tavoitetasoksi on asetettu alkuperäinen tavoitetaso huomioituna 14 %:n rahoitussiirrolla. RCO01:n (Tuetut yritykset) uusi tavoitetaso on siten kyetty määrittämään RCO02:n ja RCO04:n summana.
- niissä yksittäisissä erityistavoitteissa ja alueluokissa, joissa toteutuneita tuloksia ei ollut vielä syntynyt, on yhden syntyneen tulosityksikön hintana käytetty ohjelmakauden uutta rahoituskehystä, jolloin ao. uusi tavoitetaso pienenee suhteessa alkuperäiseen

B) TOIMINTALINJOJEN 8 JA 9 TUOTOS- JA TULOSINDIKAATTORIEN VALINTA JA TAVOITETASOJEN MÄÄRITTÄMINEN

Ohjelman väliarvioinnin yhteydessä toteutettavassa ohjelmanmuutoksessa lisätään ohjelmaan kaksi uutta erityistavoitetta; 8.1 (1.vii): Puolustusteollisuutta ja kaksikäyttöisyyttä tukevan teollisuuskapasiteetin vahvistaminen ja 9.1 (3.iii): Sotilaallista liikkuvuutta edistävän kaksikäyttöisen liikenneinfrastruktuurin kehittäminen. Koska ohjelmassa oli jo kaksi sisällöltään jossain määrin vastaavaa erityistavoitetta (1.3 (1.iii):

Pk-yritysten kasvun ja kilpailukyvyn parantaminen sekä 3.1 (3.ii): Alueellisen ja paikallisen saavutettavuuden kehittäminen), päätettiin hyödyntää soveltuvin osin niissä jo käytössä olevia indikaattoreita.

Erityistavoitteen 8.1 indikaattorit

Erityistavoitteeseen valittiin alla olevassa taulukossa kuvatut tuotosindikaattorit tavoitetasoineen. Niistä RCO01, RCO02, RCO05 ja RCO15 ovat käytössä jo mm. erityistavoitteessa 1.3. Näiden tavoitetaso laskettiin jakamalla uuden erityistavoitteen julkinen rahoituskehys yhden indikaattoriyksikön syntymiseen tarvitulla julkisella rahoituksella alueluokittain erityistavoitteessa 1.3. Tarkasteluajankohtana oli 9.9.2025. Koska muuta tukea kuin avustuksia saavia yrityksiä ei voi olla tässä erityistavoitteessa, on indikaattori RCO01 = RCO02. Tällöin tavoiteasetannan pohjana voitiin hyödyntää indikaattorin RCO02 yksikköhintoja et. 1.3:ssa. Lopullisia tavoitetasoja täsmennettiin asiantuntijakuulemisten (sihteeristö, PLM) perusteella. Samoin tehtiin myös indikaattorien RCO05 ja RCO15 osalta – laskennallisia tavoitetasoja kohtuullistettiin kaikissa alueluokissa johtuen erityistavoitteen erityisluonteesta.

Koheesiopolitiikan uudistuspaketin yhteydessä esitellyistä uusista tuotosindikaattoreista on mukaan valittu lisäksi RCO128. Sen tavoitetasoiksi asetettiin alueluokittain 90 % vastaavista indikaattorin RCO01 tavoitetasoista – oletuksena on, että erityistavoitteessa voidaan tukea myös pientä määrää teemaa yleisesti tai välillisesti palvelevia yrityksiä, vaikka ne eivät toimitakaan suoraan ko. toimialalla.

Erityis-tavoite	Rahasto	Tunnus	Indikaattori	Mitta-yksikkö	Alueluokka	Välit. (2024)	Tavoite (2029)
1.vii	EAKR	RCO01	Tuetut yritykset (joista mikro-, pk- ja suuryrityksiä)	kpl	Kehittyneet	-	339
					Siirtymä	-	326
					NSPA	-	89
1.vii	EAKR	RCO02	Avustuksilla tuetut yritykset	kpl	Kehittyneet	-	339
					Siirtymä	-	326
					NSPA	-	89
1.vii	EAKR	RCO05	Tuetut uudet yritykset	kpl	Kehittyneet	-	27
					Siirtymä	-	22
					NSPA	-	5
1.vii	EAKR	RCO15	Perustettujen yrityshautomojen kapasiteetti	kpl	Kehittyneet	-	9
					Siirtymä	-	42
					NSPA	-	9
1.vii	EAKR	RCO128	Tuetut yritykset, jotka edistävät ensisijaisesti kaksikäyttökykyä ja sotilaallisia suorituskykyjä (RearmEU) – yritykset	kpl	Kehittyneet	-	305
					Siirtymä	-	295
					NSPA	-	80

Erityistavoitteen 8.1 tulosindikaattorit on kuvattu alla olevassa taulukossa tavoitetasoineen. Kaikki tulosindikaattorit ovat ennestään käytössä jo mm. erityistavoitteessa 1.3, jonka perusteella laskettuja toteutuneiden indikaattoreiden yksikköhintoja on käytetty tavoitetasojen määrittelyn pohjana. Indikaattoreiden RCR06, NR03 ja NR05 osalta em. tarkastelun tulos päättyi suoraan indikaattorien tavoitetasoiksi, sen sijaan indikaattorien RCR01 ja RCR03 laskennallisia tavoitetasoja kasvatettiin ja RCR19:n tavoitetasoja laskettiin asiantuntija-arvioiden (sihteeristö, PLM) perusteella.

Erityis-tavoite	Rahasto	Tunnus	Indikaattori	Mitta-yksikkö	Alueluokka	Tavoite (2029)
1.vii	EAKR	RCR01	Tuettuihin yksiköihin luodut työpaikat	kpl	Kehittyneet	1 017
					Siirtymä	1 680
					NSPA	444
1.vii	EAKR	RCR03	Tuote- tai prosessi-innovaatioita toteuttavat pk-yritykset	kpl	Kehittyneet	209
					Siirtymä	190
					NSPA	41
1.vii	EAKR	RCR06	Tehdyt patenttihakemukset	kpl	Kehittyneet	90
					Siirtymä	31
					NSPA	7
1.vii	EAKR	RCR19	Yritykset, joilla on suurempi liikevaihto	kpl	Kehittyneet	210
					Siirtymä	200
					NSPA	55
1.vii	EAKR	NR03	Pk-yritykset, jotka aloittavat uuden liiketoiminnan	kpl	Kehittyneet	198
					Siirtymä	187
					NSPA	47
1.vii	EAKR	NR05	Pk-yritykset, jotka aloittavat viennin tai laajentavat uudelle vienti-markkina-alueelle	kpl	Kehittyneet	163
					Siirtymä	147
					NSPA	34

Erityistavoitteen 9.1 indikaattorit

Erityistavoitteeseen valittiin alla olevassa taulukossa kuvatut kaksi tuotosindikaattoria tavoitetasoineen. RCO129 on koheesiopolitiikan uudistuspaketin yhteydessä esitelty uusi tuotosindikaattori. Asiantuntija-arvioiden (sihteeristö, LVM) pohjalta asetetut tavoitetasot sisältävät oletuksen erityistavoitetta 3.1 selvästi isommasta hankekoosta. Toinen tuotosindikaattoreista on käytössä myös erityistavoitteessa 3.1. Koska erityistavoitteen 9.1 luonne poikkeaa 3.1:stä siten, että pk-yritysten saavutettavuuden parantuminen on vain välillinen tavoite, asetettiin tavoitetaso vastaamaan noin puolta et 3.1:n vastaavasta tasosta rahoituskehysten kokoon suhteutettuna.

Erityista-voite	Rahasto	Tunnus	Indikaattori	Mitta-yksikkö	Alueluokka	Välit. (2024)	Tavoite (2029)
3.iii	EAKR	RCO129	Sotilaallisen liikkuvuuden vaatimuksiin mukautettu infrastruktuuri	kpl	Kehittyneet		
					Siirtymä	-	10
					NSPA	-	5
3.iii	EAKR	NO06	Pk-yritykset, joiden saavutettavuus on parantunut hankkeen seurauksena	kpl	Kehittyneet		
					Siirtymä	-	555
					NSPA	-	277

Erityistavoitteen ainoa tulosindikaattori on sama kuin erityistavoitteessa 3.1, eli NR13. Myös tämän osalta päädyttiin puolittamaan erityistavoitteen 3.1 toteuman pohjalta laskettu ja rahoituskehukseen suhteutettu laskennallinen tavoitetaso.

Erityista-voite	Rahasto	Tunnus	Indikaattori	Mitta-yksikkö	Alueluokka	Tavoite (2029)
3.iii	EAKR	NR13	Hankkeen aikaansaamat yrittäjyyttä edistävät muut investoinnit	euro	Kehittyneet	
					Siirtymä	447 986 750
					NSPA	223 434 900